

Att behöva orden

En brevväxling mellan Karl Henrik Edlund och Øistein Sæthren Dahle, förd i anknytning till utställningen Annotations på Finlandsinstitutets galleri i Stockholm, 12.11.–22.12.2021

Helsingfors den 16. oktober 2021 kl. 17:27

Bästa Øistein,

Under sommarens hemmaresidens talade vi om att våga leva i det osäkra, om att försöka hitta sätt för skapandet att utgöra en naturlig och självklar del av vardagen. Du höll på att bygga en installation i något skjul hemma hos din systers familj på landsbygden i Danmark. I byggnadens takkonstruktion hade du monterat blommor du plockat under någon joggingtur. Och tvärs över datorskärmen rörde sig din syster ibland.

När jag nu för allt det samman i mina tankar så låser det sig. Mitt i allt känns det hela ganska ytligt, men kanske fanns den rädslan inom mig från första början. Och något egenvärde finns det nog inte i en process heller, vare sig i min egen eller någon annans. Det praktiska arbetet är roligt, men med det infinner sig frågorna. Det är nästan barnsligt hur innerligt jag önskar mig svar ibland.

Karl Henrik

•

Stockholm den 17. oktober 2021 kl. 10:02

Bästa Karl Henrik,

jag har försökt skriva till dig i flera veckor. Satte timer på telefonen för att komma igång: oavbrutet skrivande i 15 minuter, sedan 15 minuter till... Men ändå har jag inte kommit mig för att skicka breven. De flesta utkasterna började från det när vi träffade varandra för första gången på Lofoten – fotorummet på folkhögskolan, bryggan i Kabelvåg. Tolv år sedan nu. Hur vi sedan träffades igen i Paris flera år senare. Allt hänger ihop på något sätt.

Jag vet inte om jag lyckats hålla kvar den känsla av fokus och kontext som jag fick av våra dagliga möten under hemmaresidensen, men så hör det kanske också till de svåraste av utmaningar. Mitt problem är att jag hela tiden tänker att förutsättningarna borde vara annorlunda för att kunna skapa, att jag borde befinna mig på något specifikt ställe eller ha mer tid.

Sedan jag började gå igenom Stians bilder har jag frågat mig vad det är som intresserar mig i dem och vilket värde de har för utomstående. Somliga dagar känns det helt uppenbart, men så följande dag fattar jag ingenting. Det jag försöker skriva känns rätt en dag och fel en annan. Men om jag helt konkret betraktar bilderna jag valt ut ser jag idel symboler: hav, fjäll och hud. Jag kanske bara borde utgå ifrån det, oavsett hur banalt det känns.

Øistein

Helsingfors den 18. oktober 2021 kl. 12:30

Kära du,

exakt som du skriver: allt känns betydelsefullt och precist en dag och så nästa dag känner man ingenting. Jag vill egentligen bara skaka av mig alla frågor som förtär min energi. Det räcker bra långt att bara göra istället för att ifrågasätta. Det är så löjligt enkelt, egentligen.

När du berättar för mig om processen med Stians bilder känns det så helgjutet – kanske du faktiskt bara rakt av borde skriva ner vad bilderna betyder för dig. Hur vi än vrider och vänder på det så är språket begränsat, och det är väl därför vi arbetar med konst.

Jag har kommit fram till att det finns ett element av upprepning i mitt arbete. Det är nästan som att skapa ett hem: städa, fixa, ommöblera. Redan i mitt barndomsrum på Hantverkaregatan i Borgå tyckte jag om att flytta på saker, ordna, känna efter. Att erfarenheten av en specifik plats och tid kan sammanfattas i något fysiskt är för mig en vacker tanke. För mig är till exempel Sankt Petersburg metallens värld, medan träden och stenarna hör till Eden, vårt familjeställe på Åland. Olika platser kan ibland smälta samman i mina tankar, men i mitt konstnärliga arbete försöker jag skapa avstånd mellan olika ställen, ställa dem mot varandra.

Karl Henrik

•

Stockholm den 18. oktober 2021 kl 16:09

Jag stötte i poeten Anne Carsons bok *Nox* (New Directions, 2010) på en dikt av Catullus som hon själv översatt från latin, *Poem 101* brukar den kallas för. Jag fastnade för dess inledande rader:

*Many the peoples many the oceans I crossed --
I arrive at these poor, brother, burials
so I could give you the last gift owed to death
and talk (why?) with mute ash.*

Nox är ett slags elegi till Carsons avlidna bror, och det är specifikt några utvalda ord ur den som får mig att tro att det är värt att orka fortsätta, att gå vidare: *oceans, brother, last gift, talk (why?), burials, mute ash*. Jag kunde se just de orden i kopiorna jag gjort av bilder ur Stians arkiv.

Jag har varit helt besatt av tanken på att nyttja järn som material i arbetet med *Mute Ash*, antagligen på grund av att olyckan var direkt kopplad till en järnkonstruktion. Min första tanke var att lämna en metallplåt överdragen med ljuskänslig emulsion på toppen av ett berg, men jag vill egentligen inte att bilderna skall uppehålla sig vid olyckan.

Jag vill skicka dig ytterligare ett citat, det stötte jag på i en dokumentär om Marguerite Duras:

I think it is an absolute rule, and it is the fullness of the lack of being, either being in desire, in love or in summer, that allows us to say: love, desire, summer.

Man blir så lätt blind för det man har inom räckhåll. Men det finns ju inte heller något alternativ, för det är bara är genom något slags förlust som man inser det. ALLOWS YOU TO SAY: LOVE, DESIRE, SUMMER.

Kram, Øistein

Helsingfors den 19. oktober 2021 kl. 11:29

Jag blir helt yr, så vackert citatet av Duras är!

Det tog mig en stund att notera ordet *allows*. Det som fascinerar mig med fotografi är hur bilden mäter avstånd i tiden, hur den skapar avstånd till det som en gång var. Jag tycker förstås om tanken att tiden läker alla sår, men jag är också rädd för att tiden utplånar de känslor som medföljt en erfarenhet. Att upplevelser mattas av i tidens flod.

Det känns så hisnande att dikten av Catullus är från en annan tid och plats, från en annan civilisation. Kanske är det ändå så att man alltid behöver orden. De sköna, sinnliga orden; ord för skönheten.

Karl Henrik

•

Stockholm den 19. oktober 2021 kl. 16:37

Jag kommer att tänka på hur jag som barn drömde om att bygga en kamera som var placerad inombords, bakom ögonen, så att man när som helst bara kunde tänka att man fotograferade och så skedde det, samtidigt sparades även doften av ögonblicket. Man kunde zooma in och ut, men även fotografera de bilder som dök upp i ens fantasi eller ens drömmar. Det är ju egentligen så himla slumpmässigt allting, även i fotografi – vad man väljer fokusera på, vad man väljer att berätta något om.

Øistein

•

Helsingfors den 19. oktober kl. 21:58

Under ett skede av processen tänkte jag att motiven i mina bilder var sekundära, att vad jag ville säga kunde ta sig uttryck på olika sätt. Jag gjorde tiotals små mörkrumskopior i olika exponeringar på olika slags fiberpapper, bland annat på ett gammalt östtyskt sådant som har de finaste tonerna, och skrev en text om förvandling och upprepning. Jag valde orden försiktigt, och det blev alltför otydligt. När jag började om från början gjorde jag det på finska, och där saknades ordet *objekt* som det används i svenskan, eller i varje fall kunde jag inte komma på något lika mångtydigt begrepp. Jag blev alltså tvungen att skriva mer entydigt och texten kom då att handla om det fotografiska motivet. Det var en lättnad. Att låta verken handla om motivet.

Objektet jag avbildat fanns på Eden. Det var en sten som stod lutad mot en klippa vid stranden – farfar hade valt ut den till sin begravningssten och placerat den där. När han gick bort våren 2020 flyttades den och uppfyllde till slut sin uppgift. Den var tung och otymplig, och det var inte lätt att få den bort från stranden. Pappa filmade sig själv när han flyttade den upp på backen genom ängen, han redovisar för arbetets gång i videon: trettio meter kvar, tio meter kvar... Stenen lämnar spår efter sig på gräsmattan. Nu är den borta, farfar likaså. När jag besöker ön och ser hur stenen fattas går jag fram till trädet mot vilket den stod lutad i minst 15

år. Jag minns inte en tid innan stenen, och i mitt fotografiska arkiv finns tusentals bilder på den: närbilder, sommarbilder, bilder på vilka den är täckt av snö, bilder i vilka den skymms av lövverk, bilder i vilka den är så liten att man knappt kan urskilja den.

Hälsningar
Karl Henrik

Stockholm den 20. oktober 2021 kl. 7:49

Det är väldigt vackert när du skriver om stenen så där konkret. Om det hur stenen flyttas bort, hur din pappa filmat processen. Det tillför ytterligare mening när jag betraktar dina verk.

Jag har med ens en sån känsla av att allt faller på plats efter att ha varit så abstrakt de senaste åren. När vi hösten 2018 flyttade till Tromsø med familjen frågade jag Stians föräldrar om jag kunde få titta på hans negativ. Några veckor senare flög jag ner till Oslo, hans pappa gav mig en hel låda av dem och jag tog dem med mig hem. Av dem är det speciellt två bilder jag fastnat för: den ena föreställer en fot som kramas åt av en hand, den andra är ett fotografi på en strand i Lofoten; himmel och böljande hav.

Det är något väldigt starkt i hur nära inpå huden man kommer i den förstnämnda bilden, och i hur handen liksom klamrar sig fast vid foten. Bilden av stranden påverkar mig delvis på grund av att jag har ett personligt förhållande till platsen, men det beror också på horisonten. Den klyver himlen och jorden, horisonten är bara ett streck -

HIMMEL
JORD

Och böljorna, det är en sådan kraft i dem. Man bara försvinner i havet.

Øistein

•

Helsingfors den 21. oktober 2021 kl. 12:59

Jag tror jag förstår dig. Horisonten uttryckt så där i visuell skrift ter sig villkorslös, men trots att den utgör strandfotografiets motiv är det för mig bildens sammanhang och platsens innebörd som blir till dess innehåll. Vi har ju tidigare diskuterat hur bakgrundsinformation, anteckningar, referenser och dylikt kan vara en del av det konstnärliga uttrycket, kanske till och med det centrala. Sammanhanget. Var det inte lite så vi tänkte när vi valde titeln *Annotations*?

Känner också mer lugn nu, även om känsligheten fortfarande är kvar. Det har varit märkligt att tänka på tiden då vi träffades i Lofoten, även om vi inte umgicks så mycket på den tiden. Vi var så unga i det stora och dramatiska landskapet. Jag tror det har påverkat mig mer än något annat i mitt liv.

Vi hörs snart igen!
Karl Henrik

Brevväxlingen fördes via e-post och redigerades av Helen Korpak.

Annotations är resultatet av ett hemmaresidensprojekt som Karl Henrik Edlund och Øistein Sæthren Dahle deltog i sommaren 2021. Projektet är ett samarbete mellan Finlandsinstitutet, Centrum för fotografi (CFF) och Fotokonstnärernas förbund i Finland.

finlandsinstitutet.se
centrumforfotografi.se
hippolyte.fi

henrikedlund.fi
lovekillsmywords.net